

**UZAKTAN ÖĞRETİM MODELİNDE VIDEO KULLANIMININ
VERİMLİLİĞE VE ÖĞRENMEDE BAŞARIYA KATKISININ
ÖLÇÜMLENMESİ İÇİN BİR ÖRNEK UYGULAMA:
AÖF VIDEO İLE EĞİTİM MERKEZLERİ**

**Doç. Dr. Murat BARKAN
Yrd. Doç. Dr. Uğur DEMİRAY**

GİRİŞ

Günümüzde eğitim-öğretim amaçlı iletişim etkinliklerinin tarihçesinde, insan ömrü olarak dile getirilen insanın bireysel tarihsel süreci ile onun birikiminden oluşan insanlık tarihi boyunca belirli ve benzer gelişim özellikleri gösterdiği günümüz tartışma konularından biridir. Kuşkusuz bu benzer gelişimlerin nedenlerini basit birer raslantı olarak nitelemek doğru olmayacaktır. Bu nedenle, insanlığın ve bireyin, eğitim-öğretim etkinliği sürecinin içerdiği özellikleri karşılaştırmak, benzer gelişim özelliklerini sergilemek açısından yararlı olacaktır.

Gerek insanlık tarihi ve gerekse bireyin yaşam süreci içerisinde eğitim-öğretim amacını da içeren iletişim etkinlikleri incelendiğinde, sözel iletişimden görsel işitsel iletişime kadar yayılan yelpaze içerisinde söz (ses), resim, yazı görüntü ve görüntü-ses ya da kısmen her bir ögenin karışımını içerdiği görülecektir. Bunun yanı sıra

bu ögelerin hem toplumsal, hem de bireysel iletişim sürecinde zaman zaman eğitim-öğretim amaçlı kullanıldığı da görülmektedir. Bu ögelerin iletişim sürecinde kullanılması, iletilen iletinin kalıcılığı, yinelenebilirliği, algı merkezlerini uyarma gücü, etki alanı gibi özelliklerinden dolayı bilinçli bir seçimi gerekli kılar.

Bir başka açıdan, bireysel ve toplumsal iletişim sürecinde işlevsel olan bu ögelerin, toplumların sosyo-ekonomik gelişmelerine koşut olarak da kullanıldığı bilinmektedir. Eş deyişle iletişim sürecinde yer alan bu ögeler toplumun eğitim kurumları ve uzmanlarınca kimi kez biri ya da bir kaç ağırıklı olmak üzere eğitsel amaca yönelik kullanılmışlardır. Örneğin sanayi devrimi sonrasında, bugünün gelişmiş toplumları bu iletişim sürecini (toplumların yapısı gereği) önce ağırıklı yazı, sonra ses, görüntü ve görüntülü ses olarak donatmışlardır. Böylelikle bireyi, ya bireyci ya da toplumcu düşünce sistemine yönlendirmişlerdir. Böylelikle bu insanlar, sahip oldukları düşünce sisteminin sürekliliğini sağlayan uygulayıcıları konumuna getirmişlerdir.

Günümüzde çağdaş iletişim teknolojisinin eğitim-öğretim iletişim etkinliği sürecine sunduğu yeni gelişmeleri bünyesinde barındıran ve kitlelere kültür aktarma, bilgiye ulaşma, artık zamanı (boş zaman) değerlendirme, bilgi edinmede seçmeci ve özgür olma isteklerini karşılamada uzaktan eğitim ve öğretim sistemleri; insanların karşısına bir seçenek olarak çıkmıştır. Bir başka anlatımla, uzaktan öğretim uygulamaları; çağın eğitim-öğretim iletişimi gereklerine uygun, geleneksel eğitim sistemlerinin yetersiz uygulamalarından kaynaklanan sorunları giderebilecek yeterlilik düzeyine sahip, iletişim teknolojisi ve araçlarındaki gelişmelerden yararlanan sistemler olarak tanımlanabilmektedirler (1).

Bu sistemlerde bireysel ve kitle iletişim araçları olarak adlandırılan kanallar birbirlerine göre farklı ve benzer işlevleri gözönüne alınarak eğitim-öğretim isteklerini karşılayabilmek için işe koşulmuşlardır. Bu özellikler genel olarak eğitim-öğretim açısından değerlendirildiğinde şöyle sıralanabilirler:

- a- Fazla sayıda algı kanalı ve duyum merkezlerini uyarabilme,
- b- Belli bir konudaki uyarımların tümlenmesi,

---

(1) Ayrıntılı bilgi için bkz.: Yoshia ABE, «Communications Technology» **Developing Distance Education**, Papers Submitted to the 14th ICDE World Conference, 9-16. August. 1988, Oslo-NORWAY, pp. 9-15.

- c- Bu uyarımların tümlenmesindeki zamanlama ve zamanlamada uyum,
- d- İletilerin kalıcılık özelliğine sahip kılınması,
- e- İletilere yinelenebilirlik kazandırması,
- f- Araçların gerektiğinde bireysel, gerektiğinde kitlesel hizmette kullanımı,
- g- Öğrencinin iletinin akış sürecine katılımının mümkün olması,
- h- Öğrencinin iletiye ulaşmasındaki ucuzluk,
  - ı- İletiyeye albeni kazandırarak, algı merkezini uyarma,
  - j- İletişim sürecini parazitlerden arındırarak gürültünün azalması (2).

Uzaktan öğretim etkinlikleri bu süreçlere bağlı olarak, bazen tek bir iletişim aracına dayalı olarak bazen de, birden fazla iletişim aracının birlikte kullanımıyla amacına ulaşabilmektedir. Araçların belirlenmesinde, öncelikle hedef kitlenin nitelik ve istekleri, sonra da araçların sahip oldukları özellikler gözönünde tutulmaktadır. Amaçlanan eğitim-öğretim hedefleri ile hedefin gösterdiği tepki, araçların seçimindeki en önemli etken durumundadır.

Türk Eğitim Sisteminde önceki uygulamalarla karşılaştırıldığında, örgütsel ve yönetsel olarak daha tutarlı biçimde Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi bünyesinde uygulamaya konulan uzaktan öğretim sistemi, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak ve yüksek öğretimdeki talebi karşılamak amacıyla toplumsal yapıımıza uygun olarak geliştirilmiştir. 1982-1983 öğretim yılından bu yana İktisat ve İş İdaresi programları kapsamında yürütülen dört yıllık Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi uygulaması, sap-tanan politika ve strateji doğrultusunda ilk mezunlarını Haziran 1986 yılında vermiştir. Bu günlerde yaklaşık 15.000 dolayında me-zunu olan bu uygulama ile ilgili olarak geliştirilen modelin tutarlılık ve güvenilirliğin kamuoyundaki yansımaları «başarılı» olduğu yö-nündedir.

---

(2) Murat BARKAN, Eğitim Amaçlı İletişim ve Videonun İşlevleri: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinden Bir Örgütsel Uygulama Modeli Önerisi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 271/129, Eskişehir, 1988, s.

Kuşkusuz hem maliyetten kazanım sağlamak, hem de uygulamanın daha geniş kitlelere nitelikli bir biçimde ulaştırılması için geliştirilen sistem, gelişen iletişim teknolojisinin kendine sunduğu yeni gelişme ve olanaklardan yararlanmaya yönelmek, böylelikle uygulamanın etkinliğini ve etki düzeyini arttırmak zorundadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi başlangıçtan bu yana uzaktan öğretim amacıyla yararlanabileceği hemen her iletişim ortam ve olanağını ülkenin dört bir yanındaki öğrencisine hizmet amacıyla işe koşmayı amaçlamıştır. Bu araçlar ve işlevleri özetle şunlardır;

- (a) **Açıköğretim Kitapları** : Kitaplar Açıköğretim uygulamasında en ağırlıklı işleve sahip olan basılı iletişim ortamıdır. Bu nedenle de temel ve «birincil eğitim iletişimi» aracıdır.
- (b) **Televizyon ve Radyo Ders Yayınları** : Bu iletişim olanağı daha çok kitaplarda değinilen konuları göze ve kulağa seslenerek örnekler vermek, böylece de öğrenimin pekişmesini sağlamak amacıyla yönelik olarak kullanılan «destekleyici eğitim iletişimi» aracıdır.
- (c) **Akademik Danışmanlık Hizmetleri** : Açıköğretim bu iletişim olanağına uzman öğretim üyeleri ile öğrencileri aynı ortamda biraraya getirecek; öğretim sürecine, eğitim boyutunu da eklemek amacıyla yönelik olarak işlev kazandırılmıştır.
- (d) **Anadolu Gazetesi** : Bu yazılı-görsel iletişim aracı, öğrencilerin kendi aralarında ya da fakültesiyle iletişim gereksinmesini karşılamak amacıyla, ders dışı haberber dolaşımını sağlamaya yönelik olarak işe koşulmuştur. Bu niteliğiyle söz konusu iletişim aracı, eğitim ve öğretimden çok, sosyal

ve kültürel hizmet boyutunu sisteme kazandırmak amacıyla kullanılmaktadır.

- (e) **Açıköğretim Büroları** : Bu bürolar yurt sathına dağılmış yaygın AÖF öğrencisi karşısında şimdilik 22 büro ile fakültenin temsilci sıfatıyla öğrencinin fakülte yönetiminden olan beklentilerini öğrenciye en kısa süre ve mahalinde karşılamak üzere kurulmuşlardır.

Bu iletişim araç ve olanaklarının hizmete konması ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi toplumumuzun yapısı paralelinde çağdaş eğitim-öğrenim olanağını Türk yükseköğretim talebinin hizmetine sunmayı amaçlamıştır. Bununla birlikte iletişim teknolojisi alanında kaydedilen hızlı gelişmeler Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ne verimlilik ve başarı düzeyi daha yüksek hizmet olanaklarını tanımaktadır.

Kamuoyunda genel olarak «video» adıyla tanınan kasetli gösterim cihazı, iletişim teknolojisinin (çağdaş eğitim-öğretim talebini karşılamada işlevsel olmaya aday) yeni bir ürünü görünümündedir. Bu yeni ürünün diğer iletişim araçlarından farklı ve üstün olarak sahip olduğu özellikler şunlar olmaktadır:

- . Gör-ışitsel iletişime sahip olması nedeniyle hedef kitlesinin iki temel algı kanalını uyandırır.
- . Aracın teknik özelliklerine dayalı olarak iletiyi (mesajı) durdurmak; bir çok kez tekrar etmek; görüntüyü dondurmak ve böylece bilgiyi pekiştirmek mümkün olur.
- . İletisi paketli olduğu için fiziksel engel ve parazitlerden etkilenme olasılığı azdır.
- . Öğrencinin iletinin kaynağı olan kasete ulaşması ve ondan yararlanması kolaydır.
- . Belli oranda da olsa (sunulan bilgi sınırlıdır) bireye seçme hakkı tanır (3).

---

(3) Murat BARKAN, «Uzaktan Öğretimde Video», Editör: Cengiz TEKİN, **Çağdaş Bir Eğitim ve İletişim Aracı: VİDEO (Araştırma-Kuram-Uygulama)**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 004, Eskişehir, 1988, s. 160.

Bu temel özellikleri gözönüne alındığında video, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ne ilk aşamada destekleyici, sonraları da temel eğitim iletişimi aracı olarak kullanılmak üzere işe koşulması mümkün görülmüş ve bir pilot proje kapsamında uygulamaya konularak verim düzeyi ile başarıya katkısının sınanması düşünülmüştür.

Bu amaçla 1986-1987 öğretim yılı içerisinde bir grup araştırmacı tarafından uzaktan öğretim sisteminde video ile eğitim merkezi proje önerisi hazırlanmış ve bu proje fakülte yetkililerine sunulmuştur (4). Proje Dekanlıkça incelendikten sonra deneme uygulamalarına geçilmiştir. Nisan 1987 ayı içerisinde uygulamanın ilk adımı olacak olan Açıköğretim Fakültesi Konya Bürosu'nda, Video ile Eğitim Merkezi ile ilgili olarak fizik mekan düzenlenmesi hazırlıkları başlatılmıştır.

18 Mayıs - 12 Haziran 1987 tarihleri arasında gerçekleştirilmesi planlanan ilk video eğitim merkezi pilot uygulaması için öğrencilere yerel basın, ilan ve mektup yoluyla duyuru yapılmış, teknik ve fizik mekan hazırlıkları, (akustik ortam, kolçaklı sandalye, aydınlatma düzeni, sehpa, dolap, vb.) video kasetleri ile video player ve monitör Konya Bürosu'na ulaştırılmıştır.

Konya AÖF Öğrenci Bürosu'nda Video ile Eğitim Merkezi pilot proje uygulaması en genel tanımıyla, projede öngörülen uygulamanın gerçekleştirilebilirlik düzeyini saptamaktadır. Daha açık bir ifadeyle Video Eğitim Merkezi (VEM) hizmetinin fakültenin taşra örgütleri olan bürolar aracılığıyla sisteme girmesinin ne denli olanaklı olabileceği, biçim, işleyiş, büronun olağan iş düzeni (trafiği) içerisindeki uygulanabilirliği, uygulamanın eksiklikleri, aksayan süreçler ve düşünülmeyen ihtiyaçların gözlemlenerek, uygulamanın yaygınlaştırılması aşamasında eksiklikleri gidermektir.

Bu belirlemelerden anlaşılacağı üzere Konya VEM uygulaması genel hatlarıyla projenin biçimsel ve teknik açıdan uygulanabilirliğinin sınanmasıdır. Bu sınama sürecinde dikkate alınan bir diğer nokta da, uygulamanın 1986-1987 öğretim yılı yılsonu sınavı öncesinde öğrenciye İngilizce dersinden bir tekrar etme olanağının sağ-

---

(4) Ayrıntılı bilgi için bkz.: Cengiz TEKİN, Uğur DEMİRAY, Murat BARKAN. Türkiye'de Uygulanan Uzaktan Öğretim Sisteminde Video ile Eğitim Merkezi Proje Önerisi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 001.

lanmış olmasının düşünülmesidir. Gerek Konya ve gerekse Türkiye genelindeki VEM uygulaması (belli bir sınırlamadan dolayı) sadece Yabancı Dil İngilizce programını içermektedir. Fakültenin imkanlarıyla Beta ve VHS formatlarına sadece İngilizce dersleri aktarılmıştır. Bu nedenle uygulama İngilizce dersi ile sınırlıdır (5).

Yılsonu sınavı öncesinde 1-60 İngilizce üniteleri kapsayan Konya VEM uygulaması, Yardımcı Eğitici desteğinden yoksun, sadece belli aralıklarla video gösterimi şeklinde yapılmıştır.

VEM uygulamasına talebin ne yoğunlukta olabileceği sorusu karşısındaki belirsizlikten dolayı bu hizmetten yararlanmak isteyenlerin kabulü, başvuru sırası esasına dayandırılarak 1-30 üniteler için ilk 20 öğrenci 30-60 üniteler için 15 dolayında öğrenciden oluşmaktadır.

Uygulama bir kez tekrar ettikten sonra, ek olarak bir hafta içerisinde ikinci bir tekrar yapılmıştır. Bu uygulamanın sonunda elde edilen veriler şöyle özetlenebilir.

- a- Öğrenciler, video cihazının devreye girmesini memnunlukla karşılamıştır. Bu uygulamanın ivedilikle diğer derslerde yaygınlaştırılmasını istemişlerdir.
- b- Öğrenciler, özellikle İngilizce gibi, açıklamalara gereksinim duyulan derslerde de olması koşuluyla, yardımcı eğitmenin varlığını kaçınılmaz görmektedir.
- c- Öğrenciler, video cihazının kendine özgü özelliklerinin öğretme sürecinde işlevsel kullanılması halinde bu merkezlerin yarar getireceğini belirtmişlerdir.
- d- VEM uygulaması, fakültenin taşra örgütlerinde kayıt ve kayıt yenileme sürelerinin dışında (ki bu süreler de zaten öğretim yılının başlangıcıdır) olağan iş akışını aksatmamaktadır. Ayrıca bürolarda oluşturulacak fizik mekan düzenlemesiyle sisteme rahatlıkla girebilecektir.
- e- VEM'in uygulamada biçim ve işleyiş açısından yapılan sınavın gözden geçirildikten sonra, öğrenmeye katkısı araştırılması gereği ortaya çıkmaktadır.

---

(5) Ayrıntılı bilgi için bkz.: Uğur DEMİRAY-Murat BARKAN, «Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerine Yeni bir Hizmet: VIDEO İLE EĞİTİM», Editör: Cengiz TEKİN, Çağdaş Bir Eğitim ve İletişim Aracı: VIDEO (Araştırma-Kuram-Uygulama), Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 004, Eskişehir, 1988, s. 218-224.

Açıköğretim Fakültesi Video ile Eğitim Merkezi'nin Konya Öğrenci Bürosu'nda gerçekleştirdiği «Yabancı Dil Dersi İngilizce Programı Video Gösterimi» uygulamasının tamamlanmasından sonra elde edilen veriler VEM koordinasyon birimi ve eğitim iletişimi ve planlaması bölümü uzmanlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Video'nun teknik özellikleri de bu değerlendirmelere eklenecek pilot projenin 2. aşaması olan «Danışman Eğitici» desteğinde Video ile Yabancı Dil Öğretimi Uygulaması hazırlıklarına başlanmıştır. Bu aşamada birinci uygulama basamağındaki eksikliklerin giderilmesi amacı yanında, projenin nitelik yönünden öğrenciye katkı boyutu arttırılarak elde edilen sonuçlar ışığında VEM'in kalıcı bir biçim ve işleyişe kavuşturulması amaçlanmıştır.

2. basamaktaki uygulamanın öğrenciye katkı boyutunun araştırılması ağırlık kazandığından uygulamanın yapılacağı bölgenin seçimi önemli olmaktadır. Az önce, Açıköğretim Fakültesi uzaktan öğretim yönteminin dayandığı önemli ayaklardan birininin de Akademik Danışmanlık Hizmetleri olduğu belirtilmişti. Bu nedenle Video ile Eğitim Uygulamasının öğrenciye katkı boyutu araştırılırken, uygulamanın olduğu ilde Akademik Danışmanlık Hizmetinin bulunmadığı bir ilin seçiminin yerinde olacağı görüşü benimsenmiştir. Bu nedenle, Açıköğretim Fakültesi VEM 2. basamak uygulamasının Akademik Danışmanlık Hizmetinin bulunmadığı AÖF Denizli Öğrenci Bürosu'nda yapılması uygun görülmüştür.

Denizli AÖF Öğrenci Bürosu'nda Video ile Eğitim Merkezi'nin uyguladığı «Yabancı Dil (İngilizce) Öğretim Programı» 16.Kasım. 1987 ve 23 Aralık 1987 tarihleri arasında; 1-60. üniteleri kapsayan, 2-2,5 saatlik günlük uygulamalarla yürütülen bir uygulama olarak planlanmıştır. Haftalık uygulamalar açısından bakıldığında ise görünüm şudur: Günlük uygulamalarda ve sınıf geçme başarısı göstermiş olan 2. sınıf öğrencilerinden oluşan «Pekiştirme Grubu» ile 1986-1987 öğretim yılında İngilizce'den başarısız olarak 1987-1988 öğretim yılında öğrenimlerine devam edebilme hakkını elde eden 1. ve 2. sınıfta kalan öğrencilerden oluşan «Bütünleme Grubu» öğrencileri öğleden sonra saat 16.00-18.00 (18.30) saatlerinde ders göreceklerdir. Yine Konya uygulamasında olduğu gibi yerel basın, ilan ve öğrencilere gönderilen Dekan imzalı mektuplarla haberdar olan öğrencilerden başvuru sırasına göre kaydı yapılan 20 öğrenciye bu hizmet verilmiştir. Planlama haftanın dört günü ünitelerin

işlenmesini amaçlayan «dersler», beşinci gün (Cuma günü) ise hafta içinde üzerinde durulan ünitelerin toplu değerlendirilmesini içeren «tekrar» oturumları olarak yapılmıştır. Bu aşamada hafta sonu tatili günlerinde uygulamanın amaç ve ilkeleri Denizli Bürosu yetkililerine belirtilmiş ve büro olanaklarını gözönünde tutarak planlamayı kendilerinin yapması istenmiştir. Bu uygulamanın hemen ardından başlayan 2. grubu oluşturan «Denizli Grubu» ise tamamen 1. ve 2. sınıfta okuyup da VEM hizmetinden yararlanmak isteyen öğrencilerden oluşmuştur. Bu grubun oluşturulmasına özel özen gösterilmemiş başvuru sırasına göre 19 kişi de bu gruba kaydolmuştur.

Eğitim-öğretim iletişimi ilkeleri gözönüne alındığında bilginin verilmesi, eğitim ve öğretim uygulamaları ile bilginin tazelenmesi ve pekiştirilmesi uygulamalarının, öncelikle hedeflenen amaçlar, sonra da uygulama teknik ve yöntemleri açısından önemli farklılıklar gösterildiği bilinmektedir. Bu bakış açısıyla VEM'in Konya uygulamasından sonra Denizli uygulaması öncelikle amaçlar açısından farklılık göstermektedir. **Denizli VEM hizmetinin temel amacı «Yabancı Dil Öğretimi»nde destek hizmet vermesidir.**

Bu temel ve genel nitelikli amaç, beraberinde şu alt amaçları getirmektedir:

- a- Bu uygulamada Konya Bürosu'ndaki uygulamadan farklı olarak, VEM hizmetleri içinde Danışman-Öğretmen ile birlikte video kullanımını en verimli sonuca ulaştıracak bir yöntemle kullanmak ve denemek,
- b- Bu uygulamayı, Denizli Bürosu'nun iç işleyişini aksatmadan sistemle uyumlu bir yapıya kavuşturmak,
- c- Açıköğretim Fakültesi'nin öğrencilerine sunduğu Danışmanlık Hizmetlerinden yoksun olan Denizli Bölgesi öğrencilerinin bu ihtiyaçlarını (şimdilik sadece yabancı dil öğretimi ile sınırlı da olsa) bir ölçüde karşılayabilmek,
- d- Diğer büroları da VEM hizmetlerini verebilecek standart fizik mekan ve teknik yapıya kavuşturabilmektir.

Bu amaçlar da gözönüne alındığında, AÖF Konya Öğrenci Bürosu'nda uygulanan «Yabancı Dil Derslerinin Video ile Gösterimi Programı»nın aksine Denizli Bürosu'nda «Yabancı Dil Öğretimi»nin desteklenmesi ilkesinin temel alınmış olması öncelikle planla-

ma hazırlıkları aşamasından farklılık göstermiştir. Bu ikincil basamak uygulamasında ilk hazırlık Denizli Büro yetkilisi ile Eskişehir'de görüşülüp sistemi amaç ve işleyişi ile ayrıntılı olarak anlatıldıktan sonra deneyimli ve bu özgün nitelikli eğitim-öğretim sistemi işleyişine uyum sağlayıp, faydalı olabilecek bir Danışman-Öğretmen saptaması istenmiştir. Bu süre zarfında büronun fizik mekan ve teknik donanım gereksinimleri Eskişehir'de hazırlanmış, bunlar Denizli Bürosu'na gönderilmiş ve büro öğrenciye VEM hizmeti verebilir hale getirilmiştir.

Denizli Bürosu VEM hizmetinin birinci basamak uygulamasından farklı olarak Danışman-Öğretmen konusu devreye sokuyor olması, öğretmene ödenecek ücret konusunu da hazırlıklar süresince gündeme getirmiş, bu konuda yapılması gereken ön araştırma kaçınılmaz olmuştur. Bunun için Denizli yöresinde yabancı dil öğretimi veren dershanelerin öğretmenlere ödedikleri ücretler araştırılmış, bunların ders saati başına düşen birim tutarları hesaplanmış ve böylece danışmana saat başına önerilecek ücret saptanmıştır.

Denizli Bürosu VEM uygulamasının eğitim-öğretim hizmeti vermek yanında bir de niteliğe (hizmetin verimlilik düzeyi) yönelik sınamayı da amaçlaması nedeniyle, hizmetin iki grup olarak düzenlenmesi ve verilmesi düşünülmüştür. Bu gruplardan birincisi içinde bulunulan 1987-1988 döneminde fakültenin öğrencisi olmaya hak kazanmış olan (kaydını yenilemiş) birinci sınıflar ve geçen dönem ikinci sınıfa geçmeyi başarmış olan öğrencilerden, diğeri ise geçen dönem İngilizce dersinden kalan öğrencilerden oluşturulmuştur. Bunun temel nedeni, kalan öğrencilerden oluşan grubun diğerine bir tür «kontrol grubu» olması ve sistemin verimlilik-başarı düzeyini karşılaştırmalı olarak saptayabilmektir. Bu grupların istenen nitelikleri saptanabilmesi için Anadolu Üniversite'nin Bilgi İşlem Merkezi'nden Denizli Bürosu'na bağlı AÖF öğrenci sayıları, durumları ve adreslerini belirten bilgileri, döküm halinde istenmiştir. Bu bilgilere dayanarak bu öğrencilerin evlerine Dekanlık tarafından mektuplar yazılmıştır (Bkz. Ek-1). Bu mektup ve duyu yollarıyla öğrenciler hizmetten haberdar edilmiş ve işleyiş genel hatlarıyla anlatılmıştır.

Bu çalışmaların bitimine yakın büro yetkilisinin saptadığı Danışman Öğretmen ile görüşülmüş, ücret konusunda gerekli anlaşma sağlanmış ve dersin verilmiş yöntemi ve VEM sisteminin amaç-

ları, işleyişi ve özellikleri kendisine anlatılmıştır. VEM projesinin 2. aşamasını oluşturan Denizli uygulaması, VEM yönetimi tarafından şöyle saptanmıştır:

- . Öncelikle uygulamanın en başında öğrencinin verilen bilgiler açısından hangi bilgi düzeyinde olduğunu saptayacak bir «**Dönem Başı Seviye Testi**» (DBST) uygulanacak (Bkz. Ek-2) ve bunlar öğrenciler için tek tek olmak üzere bu işlem için hazırlanmış formların üstüne belgelenecektir.
- . Öğrencilerin VEM'deki derse gelmeden önce ellerindeki yazılı materyaller olan AÖF İngilizce Ders Kitaplarından yararlanarak o gün ele alınacak ünitelere hazırlanmaları gereği daha önceden duyurulmuş olacaktır. Video üniteleri fakültenin TV aracılığıyla yayınlamakta olduğu ders programlarının kasete aktarılmış biçimi olduğundan başka bir ön hazırlık materyaline gerek duyulmayacaktır.
- . Günün ilk uygulaması öğrencinin o gün ele alınacak üniteler hakkında ne derece bilgi sahibi olduğunu saptamaya yönelik 10 sorudan oluşan «**Ünite Ön Testi**»nin öğrencilere verilmesi olacaktır. Bu işlem için 5-10 dakika uygun süre olarak düşünülmüştür (Bkz. Ek-3).
- . Daha sonra Danışman-Öğretmen tarafından o gün ele alınacak ünitelerin kapsadığı temel kavram ve deyimler kısaca anlatımı yapılacaktır. Ancak bu aşamada henüz video yoluyla örnekleme ve tartışmaya geçilmeyecektir.
- . Günlük uygulamaların üçüncü aşamasını öncelikle video ve öğretmen tarafından videonun özgün teknik özellikleri de gözönünde tutularak örnekleme yapılacaktır. Bu işlem için ideal süre video programı ünite süresinin yarısı kadar bir süre ekleyerek elde edilebilir ki bu da yaklaşık 70-80 dakika olacaktır. Temel eğitim-öğretim video mesajı olacaktır. Öğretmenin işlevi «rehber danışmanlık» olacaktır ve ancak gerektiğinde devreye girecektir.
- . Günün son uygulaması ise ele alınan ünitelerin konularını içeren bir «**Ünite Son Test**» olacaktır (Bkz. Ek-4). Son test, ön test ile benzer soruları içerecektir. Bu benzerliğin amacı derste katedilen aşamayı karşılaştırmalı olarak saptamaktır. Bu işlem için de uygun süre ön testteki süre kadar olacaktır.

- . Ünite Son testin de uygulanması ile günlük ders uygulanması bitecek, ancak Danışman-Öğretmen o gün kaydedilen ilk ve son test sonuçlarını sınıf ve öğrenci «değerlendirme formları»na kaydedecektir (Bkz. Ek-5).

Bu noktada ön test ve son test uygulamalarına hizmet ve sistemin işleyişi açısından önemi üzerinde durmakta yarar görülmektedir. Bu uygulamanın sistemin bütünü oluşturduğu üç unsur açısından ayrı ayrı önemleri vardır. Bu unsurlar a) Öğrenci b) Danışman-Öğretmen ve c) Uygulamayı Düzenleyen Merkez Koordinasyon Birimi (6).

a. Ön Test - Son Test Uygulamasının Öğrenci Açısından Önemi

Bu testler öğrencilerin bir günlük oturumda önceden yapılan programa göre ele alınan başlangıçta hangi düzeyde olduklarını ve hangi aşamayı kaydettiklerini belgelemesi açısından önemlidir. Örneğin 10 soru üzerinden hazırlanan bir ön testten öğrenci 3 soruyu bilebilirdiyse ve puan son test sonucunda 10 üzerinden 7'ye çıktıysa bu öğrenci 4 puanlık bir ilerleme kaydetmiş demektir. Bunun gibi Ön Test - Son Test puanlamalar sonucunda öğrenci bir ilerleme kaydedemediyse ya da puanlarda bir düşüş olduysa öğrencinin bu derslere gelmeden önce daha fazla ön hazırlık yapması gerekiyor demektir.

Bu arada öğrencilerin ellerinde bulunan kitaplarda VEM uygulaması kapsamında ele alınan ünitelerin bulunduğu, öğrencilerin aynı televizyon derslerinde olduğu gibi VEM günlük programına gelmeden önce o gün ele alınacak ünitelere hazırlanması gerektiği; VEM uygulamasının bir «destekleyici eğitim-öğretim programı» olduğu öğrencilere hatırlatılmalıdır.

b. Ön Test ve Son Test Uygulamalarının Danışman Öğretmen Açısından Önemi:

Bu uygulamalar Danışman-Öğretmen açısından sistemin işleyişi, etkinlik ve verimlilik düzeyini hemen ortaya çıkarması açısından önemlidir. Möylece Danışman-Öğretmen bir sonraki gün, günlük ders uygulamasına başlamadan önce bir önceki günün ko-

---

(6) Ayrıntılı bilgi için bkz.: Uğur DEMİRAY-Marina S. McISAAC-Murat BARKAN-Karen L. MURPHY, Video Education Centers To Meet Students' Needs In Turkish Distance Education Programs, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayınları, No: 012, Eskişehir, 1988.

larını üzerinde bir özet hatırlatmaya gerek olup olmadığına, eğer varsa bu özet tekrarda hangi konulara ağırlık verilmesi gerekeceğini söz konusu Ön Test ve Son Test karşılaştırmalarından sonra karar verip bu kararını uygulayabilecektir.

c. Ön Test ve Son Test Uygulamalarının Merkez Koordinasyon Birimi Açısından Önemi:

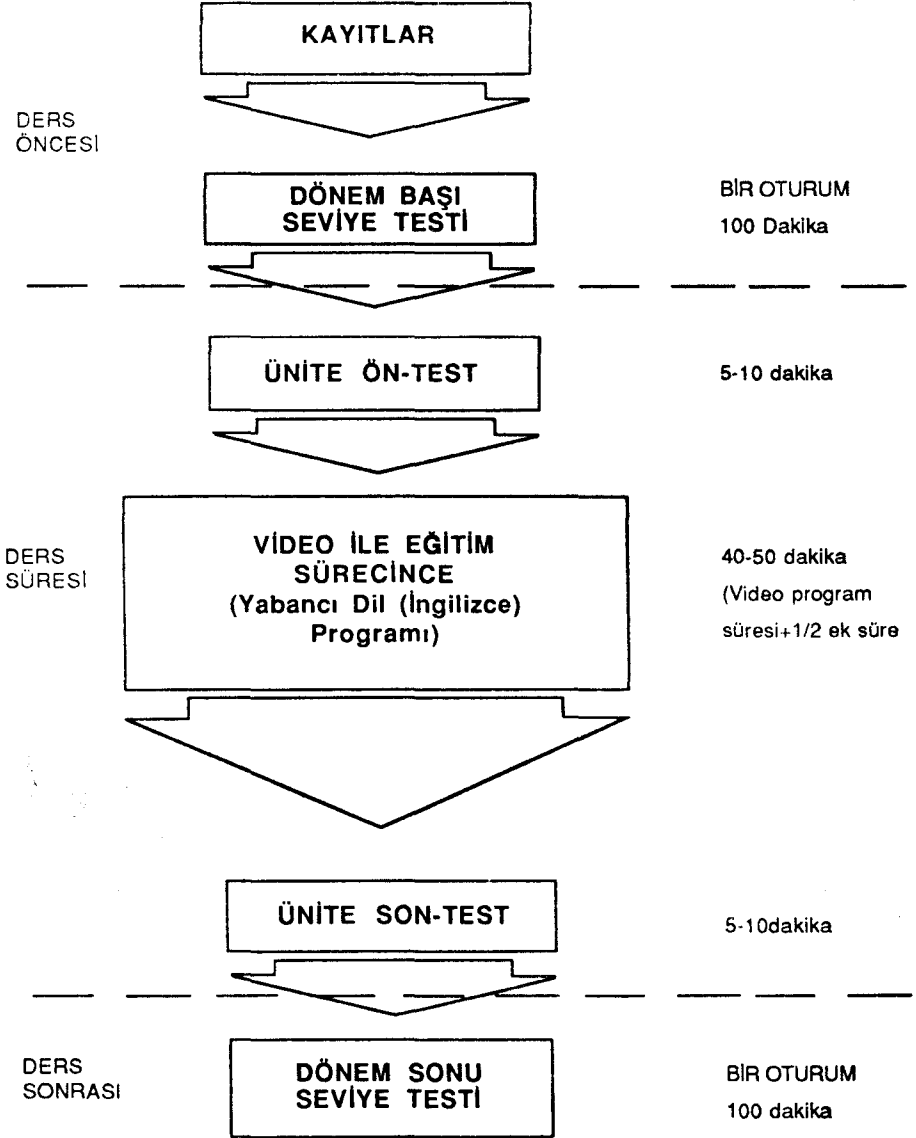
Bu uygulamalar, merkez koordinasyon birimi açısından gerek günlük gerek dönemlik uygulamaların etkililik ve verimlilik düzeyini izleyebilme, merkez koordinasyon birimine somut verilerle kendini denetleme olanağı yaratma açısından önemlidir. Ön test ve son test sonuçları, günlük uygulamalarda olumlu yönde bir yükselme kaydediyorsa bu gerek video programları ve danışman öğretmenin ve gerekse öğrencinin hazırlıklarının başarılı olduğunun göstergesidir. Bu başarının kaydedildiği üniteler için merkez koordinasyon birimi tarafından Danışman-Öğretmen video programı üzerinde bir müdahaleye gerek yoktur, bu ünite ve uygulamalar için yeniden düzenleme gereksizdir; ancak herhangi bir oturumda sınıfın önemli bir çoğunluğunun puanlarında bir değişim olmuyorsa ya da ön test sonuçlarında kaydedilen puanlarda bir düşüş kaydediliyorsa o zaman merkez koordinasyon birimi bu başarısızlığın ilgili ünitenin ders metinleri, video programı ya da o günkü eğitim iletişimi ortamını araştırmak, bulmak ve sorunu gidermekle yükümlü olacaktır.

Denizli Bürosu'nda başlatılan uygulamanın dönem itibarıyla son çalışması, dönemin başında ders uygulaması başlamadan önce yapılan ve uygulamada üzerinde durulacak konu ve üniteleri içeren bir «Dönem Sonu Bilgi Seviyesi Testi» (DSST) uygulanacak (Bkz. Ek-6) ve gerek öğrencilerin program sürecinde kaydettiği aşama son ve tüm dönemi kapsar nitelikte olarak saptanacaktır.

Özetle VEM 2. basamak Denizli uygulaması şöyle şematize edilebilir.

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın evreni, örnekleme ve verilerin elde edilmesi üzerinde durulmaktadır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu tür çalışmalarda evrenin Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi «Merkezi Açıköğretim Programları»nın yürütüldüğü bütün taşra bürolarını kapsaması gerekir. Ancak Video ile Eğitim Uygulaması henüz deneme amaçlı Pilot Proje sürecini tamamlamadığından tüm bürolarda başlatılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada Video ile Eğitim Merkezi Uygulamasının başlatıldığı Konya ve Denizli bürolarındaki uygulamalar üzerinde durulmuştur.

Konya VEM uygulamasında Proje de öngörülen uygulamanın gerçekleştirilebilirlik düzeyi ile bu uygulamanın büronun olağan işleyişine uyum sağlama düzeyinin saptanması amaçlanmıştır. Bu açıdan Konya VEM uygulamasının amacı daha çok «biçimsel» ve «işleyiş»in belirlenmesine yönelik olarak tanımlanabilir. Bu amaca yönelik olarak gerçekleştirilen uygulamada yardımcı eğitici desteğinden yoksun ve salt televizyon ders programlarının videodan gösterimi gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama hizmetten yararlanmak için başvuran ilk yirmi kişi üzerinde yapılmıştır.

Denizli Video ile Eğitim Uygulamalarında ise sürece yardımcı eğitmen ve çeşitli aşamalarda uygulanan testlerin katılması ile sağlanan verim düzeyinde oluşan farkların saptanması amaçlanmıştır.

16.11.1987 - 10.12.1987 tarihlerinde 1-30 üniteleri kapsayan Video ile Eğitim uygulamasına katılanlarda;

- . Açıköğretim Fakültesi öğrencisi olup ve Denizli bürosuna bağlı bulunması,
  - . 1986-1987 öğretim yılında İngilizce dersinden başarısız,
  - . Denizli merkezinde oturması,
  - . 1987-1988 öğretim yılında birinci ya da ikinci sınıf öğrencisi olması,
  - . Başvuran ilk yirmi kişi arasında yer alması,
- koşulları aranmıştır.

14.12.1987/06.01.1988 tarihlerinde başlayan 31-60 üniteleri kapsayan Video ile Eğitim Uygulamasına katılanlarda ise sadece Denizli il merkezinde oturup bu ildeki AÖF bürosuna bağlı olma şartı aranmıştır.

VERİ TOPLAMA YOLLARI

Birinci aşamada Konya Bürosu VEM uygulamasında oluşturulan örneklem grubundan veriler, uygulama sonunda öğrencilere açık uçlu kanaat belirlemeyi amaçlayan bir soru ile toplanmıştır. «Video ile Eğitim Merkezi Uygulaması Hakkındaki Düşünceleriniz Nelerdir?» şeklinde yöneltilen soruya öğrenciler, kendilerince ve beklentileri doğrultusunda uygulamayı anlatmışlar, bu hizmetten ileride neler beklediklerini belirtmişlerdir. Bunun yanısıra ve VEM projesi uygulayıcılarına ışık tutacak olan verilen önemli bir bölümü de Konya Bürosu yöneticisinin yazmış olduğu kapsamlı rapor ile uygulamaya ilişkin veriler toplanmıştır. Projenin 2. aşaması olan Denizli uygulaması öncesinde gerek öğrencilerden ve gerekse büro yönetiminden elde edilen bilgiler birinci aşamaya ilişkin veriler olarak kabul edilmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

Projenin 2. aşaması olan Denizli bürosundaki uygulamada ise veriler, öğrencilere uygulanan Dönem Başı Seviye Testi (DBST), Dönem Sonu Seviye Testi (DSST) ile hergün işlenen üniteye ilişkin olarak yapılan ön test ve son test cevap kağıtlarıdır. Bu cevap kağıtları optik form biçiminde düzenlenmiş, ancak uygulama grubunun küçük olması nedeniyle optik form olarak bastırılmamıştır. Her gün her öğrenci için düzenli bir şekilde tutulan «Değerlendirme Formu»na işlenen bilgiler uygulama sonunda Eskişehir AÖF-VEM'de bilgişlem ortamına aktarılmış ve bu verilere, ortalama, standart sapma ve T testi istatistiki işlemleri uygulanmıştır.

Denizli uygulamasında veriler iki değişik test ile toplanmıştır. Bunlardan birincisi 100 sorudan oluşan ve dönem başı ile dönem sonunda birer kez olmak üzere iki kez uygulanan «Seviye Testleri»dir. Bu testlerde öğrencilerin ilgili dönemi tüm ünitelerinden öğrenmesi beklenen bilgi ve becerilerinin yoklanmasına çalışılmıştır.

Denizli uygulamalarında seviye testlerine ek olarak her ünitenin başında ve sonunda ön ve son test olarak verilen, üniteye özel, ünite ön ve son testlerinden de yararlanılmıştır. Bu testler her dönemdeki 30 ünitenin her biri için 10'ar sorudan oluşan ve o ünite de ele alınan konuları içeren ve iki kez uygulanan testlerdir. Bu testlerle ilgili ünite de öğrenilmesi beklenen bilgi ve becerilerin saptanmasına çalışılmıştır.

Denizli uygulamasında yararlanılan Ünite ön-son testlerin uygulanması şematik olarak şöyle gösterilebilir:

Ön Test 1

ÜNİTE 1

Son Test 1

Ön Test 2

ÜNİTE 2

Son Test 2

Ön Test 3

ÜNİTE 3

Son Test 3

Ön Test 29

ÜNİTE 29

Son Test 29

Ön Test 30

ÜNİTE 30

Son Test 30

BULGULAR

Bu bölümde Açıköğretim Fakültesi Konya Bürosu ve Denizli Bürosu uygulamalarında elde edilen bulgular ayrı ayrı incelenecektir.

18.5.1987/12.6.1987 tarihleri arasında 1-60 üniteleri kapsayan AÖF Konya Bürosu Video ile Eğitim Merkezi uygulamasına 32 öğrenci katılmıştır. 22-23 Haziran 1987 tarihinde yapılan dönem sonu sınav öncesine raslayan ve yaklaşık 35 gün süren VEM uygulamasına katılan öğrencilere yöneltilen «Video ile Eğitim Merkezi Uygulaması Hakkındaki Düşünceleriniz Nelerdir?» şeklindeki açık uçlu soruya verilen cevaplar gruplandırıldığında, şu noktalar ortaya çıkmıştır.

- a- Video gösterimlerinin, gösterim zamanına daha uygun bir saate alınması,
- b- Ünite sonrasında verilen özetin daha uzun bir süre ekranda kalması,
- c- Görüntü ve sözcüklerin daha fazla tekrarlanması,
- d- Programa daha fazla dramatik öğeler katılarak çekici hale gelmesi,
- e- İzleme ortamının daha sakin sessiz olması,
- f- Örnek cümlelerin ekranda daha uzun süre kalması,
- g- Uygulamanın dönem başından başlatılarak farklı kurs dönemlerine devam etme imkanının yaratılması,
- h- Uygulamanın diğer dersleri de kapsayacak biçimde genişletilmesi,
- ı- İngilizce video programlarında yer alan orjinal diyalogların çok hızlı olması nedeniyle anlaşılabilmesi, bu nedenle orjinal bölümlerin daha fazla tekrarının videonun özelliğinden yararlanarak, yerine getirilmesi,

halinde uygulamanın çok yararlı olacağı, bu haliyle bile AÖF yıl sonu sınavı öncesinde deneme uygulaması olsa da çok yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Konya VEM uygulaması sonunda, uygulamanın Konya'daki sorumlusu konumunda olan Açıköğretim Fakültesi Konya Bürosu yöneticisinin dekanlığa sunulmak üzere hazırladığı 16.6.1987 tarih ve 600/195 sayılı raporun da gözönünde tutulmasıyla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- a- Gösteri zamanı ayarlaması daha özenle seçilmelidir,
- b- Çalışan öğrenciler için çalışma saatleri içinde VEM hizmeti sorunlu olmakta, uygulamanın çalışma saati dışında da uygulanması imkanları sağlanmalıdır,
- c- Bu uygulamalar sürecinde video mesajı temel olmakla birlikte anlaşılamayan konu ya da noktaların açıklanmasında yardımcı olmak üzere bir danışman ya da rehber öğretmene gerek duyulmaktadır. Bu kişinin İngilizce öğretiminde deneyimli, video cihaz ve kasetini kullanabilen ve ünite içerikleri ile hedefleri hakkında bilgili bir kişi olması gerekmektedir.

DENİZLİ VIDEO İLE EĞİTİM UYGULAMASI

Konya VEM uygulaması sonucunda, öğrenci ve Büro yönetiminden alınan öneri ve eleştiriler dikkate alınarak geliştirilen yeni modelden seviye test sonuçları hesaba katılarak ulaşılan verim ve başarı düzeyi aşağıda belirtilmektedir.

Tablo 1
16.11.1987/10.12.1987 Tarihlerinde 1-30
Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında
Dönem Başı ve Dönem Sonu Testinden Elde Edilen
Ortalama ve Standart Sapma

1-30. Üniteler	n	$\bar{x}$	s
Dönem Başı Seviye Sınavı	18	21.2	12.59
Dönem Sonu Seviye Sınavı	10	63.3	16.48

Dönem başı ve dönem sonu testlerinin ikisini de alan 10 öğrencinin fark puanları dönem içinde 45.2 puanlık bir artış olduğunu

göstermektedir. Bu testlerin 100 sorudan oluştuğu hatırlanırsa doğru cevap ortalamasının % 45 arttığı ortaya çıkmaktadır.

Dönem boyunca sağlanan bu 45.2 puanlık fark istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p < 0.001$) ve dönem sonu seviye sınavı test puanları standart sapmasının 3 katı kadar bir artışı temsil etmektedir.

Tablo 1 ile ilgili olarak bir noktanın açıklanmasında yarar vardır. Dönem başı seviye sınavına katılan öğrencilerden 8 tanesi dönem sonu sınavına katılmamıştır. Bu nedenle, Tablo 1'deki ortalamalar arası fark yukarıda sözü edilen farkı vermemektedir. Söz konusu iki gelişme ölçüsü birbiriyle karşılaştırıldığında daha çok, dönem başı seviye sınavında düşük puan alanların değil, yüksek puan alanların dönem sonu sınavına katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum da gözönüne alındığında, ön test son test puanları arasındaki farklardan hesaplanan gelişme ölçüsünün gerçeğe daha yakın olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2
14.12.1987/06.01.1988 Tarihlerinde 31-60
Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında
Dönem Başı ve Dönem Sonu Testinden Elde Edilen
Ortalama ve Standart Sapma

31-60. Üniteler	n	$\bar{x}$	s
Dönem Başı Seviye Sınavı	18	11.3	11.76
Dönem Sonu Seviye Sınavı	12	74.9	13.46

Tablo 2'den de görüldüğü gibi dönem başından sonuna ortalama 66.7 puanlık bir artış olmaktadır. Bu testlerdeki sorular da 1-30 ünite uygulama olduğu 100 sorudan oluşmaktadır. Bu durum dikkate alındığında doğru cevap ortalamasının % 66'ya yükseldiği görülmektedir.

Dönem boyunca sağlanan 66.7 puanlık fark, istatistiksel olarak da anlamlıdır ($p < 0.001$) ve Dönem Sonu Seviye Sınavı test puanları standart sapmasının 5 katı kadar bir artışı temsil etmektedir.

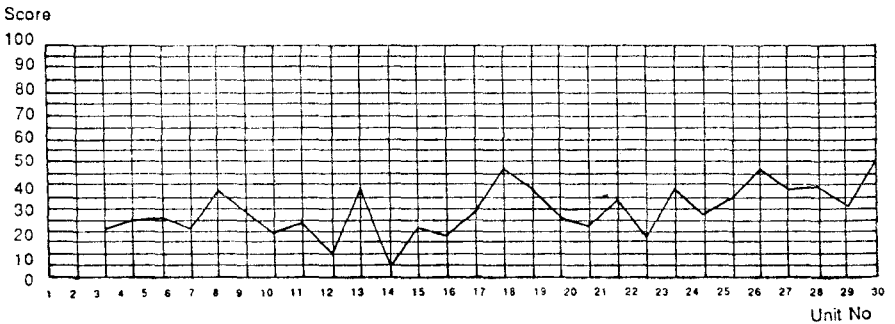
Tablo 2 ile ilgili olarak bir noktanın açıklanmasında yarar vardır. Dönem başı seviye sınavına katılan öğrencilerden 6 tanesi dönem sonu sınavına katılmamıştır. Bu nedenle, Tablo 2'deki ortalamalar arası fark yukarıda sözü edilen farkı vermemektedir. Söz konusu iki gelişme ölçüsü birbiriyle karşılaştırıldığında daha çok, dönem başı seviye sınavında düşük puan alanların değil, yüksek puan alanların dönem sonu sınavına katılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum da gözönüne alındığında, ön test son test puanları arasındaki farklardan hesaplanan gelişme ölçüsünün gerçeğe daha yakın olduğu ortaya çıkmaktadır.

ÜNİTELERDEKİ GERÇEKLEŞEN ÖĞRENME

16.11.1987/10.12.1987 tarihlerinde Denizli VEM uygulamasında Dönem boyunca öğrenilen 30 üniteden her biri ile ilgili ünitenin başında ve sonunda yapılan ünite ön-test ve ünite son test puanları ve bu puanlar arasında farklar ile ilgili bilgiler Tablo 3'de verilmiştir (Bkz. Ek-7).

Tablo 3'deki ortalamalar incelendiğinde, bütün ünitelerde son test puanlarının beklendiği gibi ön test puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir üniteye sağlanan öğrenme miktarını temsil eden ön test son test farkının döneminin sonuna doğru artma eğiliminde olduğunu gösteren işaretler vardır.

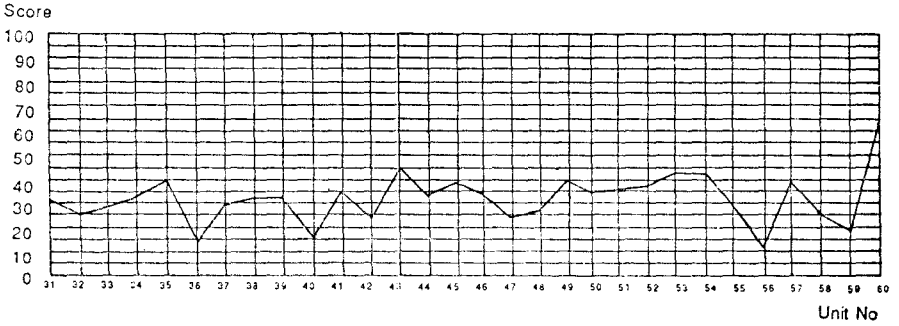
Ünitelerde meydana gelen öğrenme düzeyinin bir göstergesi olarak ön test-son test farkları Şekil 1'de gösterilmektedir. Ünite ön test-son test ortalamalarını birlikte gösteren Grafik Ek-8'de verilmiştir.

Şekil: 1 1-30 Ünitelerdeki Ön Test ve Son Test Ortalamalarını Birlikte Gösteren Grafik.

14.12.1987/06.01.1988 tarihlerinde 31., 60. üniteleri kapsayan ve dönem boyunca öğrenilen 30 üniteden her biri ile ilgili ünitenin başında ve sonunda yapılan ön test ve son test puanları ve bunlar arasındaki farklar ile ilgili bilgilere ise Tablo 4'de yer verilmiştir (Bkz. Ek-9).

Tablo 4'deki ortalamalar incelendiğinde bütün ünitelerde son test puanlarının beklendiği gibi ön test puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bir üniteye sağlanan öğrenme miktarını temsil eden ön test son test farkının dönemin sonuna doğru arttığı görülmektedir. Ünite ön test son test ortalamalarını birlikte gösteren grafik ise Ek-10'da verilmiştir.

Şekil: 2 31-60. Ünitelerdeki Ön Test ve Son Test Ortalamalarını Birlikte Gösteren Grafik.

TARTIŞMA VE YORUM

Bulgulardan anlaşıldığına göre, öncelikle Konya uygulamasında öğrencilerin böyle bir destek hizmete gereksinme duydukları, VEM'in bunu karşılayabileceği ve biçim ile işleyiş açısından sistemde yer alacağı ortaya çıkmıştır. Öte yandan Denizli uygulamasında da hem dönem başından sonuna, hem de ünite başlangıcından sonuna, öğrencide öğrenme gerçekleştirilmiş ortalama % 40'ın üzerinde verim artışı sağlanmıştır.

Uygulamanın iyileştirilerek, yaygınlaştırılması halinde diğer bölge ve dersleri kapsayacak biçimde elde edilecek yarar azımsanmayacak boyuttadır. Böylelikle ülkemiz uzaktan öğretiminde, sis-

temin öğrencileri kendilerini yetiştirmede bir olanağa daha kavuşmuş olacaktır, öte yandan Açıköğretim Fakültesi kurulduğundan bu yana takip etme sorumluluğunu yerine getirerek toplumumuzda salt eğlence, aracı olarak bilinen videoyu eğitimin vazgeçilmez ve işlevsel bir araç halini almasına yardımcı olmuş olacaktır.

Ünitelerle ilgili ortalamalardan anlaşıldığına göre videonun öğrenme seviyesine katkısı olumludur.

Yaklaşık sekizer hafta süren kısa dönem içerisinde bu derece bir öğrenme sağlanmış olması, eğitim uygulamaları açısından önemli bir gelişme niteliğindedir.

İleride yapılacak çalışmalarda 1-30. üniteye başlayan kursiyelerinin bir sonraki 31-100. üniteleri kapsayan kurs dönemine devam etmesiyle ek bilgiler sağlanabilecektir.

Videonun Açıköğretim Fakültesi öğrencilerine katkılarının kapsamı genişletilip, «ekonomi» ve «iş idaresi» programlarının diğer dersleri içinde video ile eğitim desteği tasarlanabilir.

Video ile Eğitim Merkezi aracılığıyla Açıköğretim Fakültesi'nin Türk eğitim uygulamalarına katkısı yükseköğretim öncesi eğitim düzeyleri olan ilk ve orta öğretimde yürütülen eğitim ile mesleki eğitimi, uzmanlık eğitimi, sanat eğitimi vb. alanlarına da genişletilebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

BARKAN, Murat. Eğitim Amaçlı İletişim ve Videonun İşlevleri: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nde Örgütsel Uygulama Model Önerisi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 271/129, Eskişehir, 1988.

BARKAN, Murat. Videocu Kimdir?, Yeni İş Dünyası Dergisi, Sayı: 54, İstanbul, 1984.

BARKAN, M., BAYRAKTAR, A., DEMİRAY, U., KIRMIZI, N., ULUTAK, N.; The Examination of Video As Mass Media in Turkish Society, Edited by: McISAAC, M.S. -LEEK, W.R., Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 119, Eskişehir, 1985.

- BARKAN, M., DEMİRAY, U., TEKİN, C., **Video İle Eğitim Merkezi Proje Önerisi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 001, Eskişehir, 1987.
- TEKİN, C., BARKAN, M., **Home-Video: A possibility to Support Distance Education Students**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 011, Eskişehir, 1988.
- TEKİN, C., BARKAN, M., **Video Education Centers To Meet Students Needs In Turkish Distance Education Programs**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Teknolojisi ve Yaygın Eğitim Vakfı Yayını, No: 019, Eskişehir, 1988.

EKLER

- EK-1 : Dekanlıkça Öğrencilere Gönderilen Mektup Örneği.
- EK-2 : Ünite Ön Test Örneği.
- EK-3 : Ünite Son Test Örneği.
- EK-4 : Değerlendirme Form Örneği.
- EK-5 : Tablo-3 16.11.1987/10.12.1987 Tarihlerinde 1.30 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ünite Ön/Son Test Fark Puanları, Ortalama ve Standart Sapmaları.
- EK-6 : Tablo-4 14.12.1987/06.01.1988 Tarihlerinde 31-60 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ünite Ön/Son Test Fark Puanları, Ortalama ve Standart Sapmaları.
- EK-7 : 16.11.1987/10.12.1987 Tarihinde 1-30 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ön ve Son Test Puan Farkları Ortalaması.
- EK-8 : 14.12.1987/06.01.1988 Tarihinde 31-60 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ön ve Son Test Puan Farkları Ortalaması.

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

Konu : VEM Hk.

Sayı : 510/889

Tarih : 5.11.1987

Sayın Öğrencimiz,

Fakültemiz öğrencilerine yeni bir hizmet alanı oluşturan AÖF Video ile Eğitim Merkezleri uygulamasına 1987-88 öğretim yılı içinde başlanması kararlaştırılmıştır.

Akademik Danışmanlık ve Uygulama Hizmetinin bulunmadığı tek bölge olan Denizli, pilot bölge olarak seçilmiş ve «İngilizce Kursu» uygulamasına bu bölgede başlanılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

20 kişilik gruplardan oluşacak Video ile Eğitim Merkezinde birinci sınıflar için 16 Kasım - 7 Aralık 1987 tarihleri arasında, ikinci sınıflar için 8 Aralık-23 Aralık 1987 tarihleri arasında 15:30-17:30 saatlerinde ayrı kurslar düzenlenecektir.

1986-87 öğretim yılında sorumlu olduğunuz İngilizce dersinden yılsonu ve bütünleme sınavları sonunda başarısız olduğunuz Dekanlığımızda bulunan kayıtlardan anlaşılmaktadır. Öğrencilerimizi İngilizce dersi için destekleme amacı taşıyan bu kurslara katılmak istiyorsanız, ekte bulunan dilekçe örneğini doldurmanız ve 13.11.1987 tarihine kadar Açıköğretim Fakültesi Denizli yöneticiliğine teslim etmeniz gerekmektedir. Kurslara katılacak her öğrenciden kurs ücreti olarak 12.000.-TL. dilekçe ile birlikte alınacaktır.

Kursa başvuracakların sayısı 1. ve 2. sınıflara ayrılan kontenjanı aştığında, bu uygulamaya özgü olarak başvuru sırasına göre ilk 20 kişi her sınıf için kursa alınacaktır.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Semih BÜKER
DEKAN

**EK-1 Dekanlıkça Öğrencilere Gönderilen
Mektup Örneği**

UNIT 1

1- Are you Ünsal Güleç

- a) Yes, he is
b) No, I am not
c) Yes, you are
d) no, you aren't

2- Wat is your name please?

- a) My name Robert
b) Your name is Robert
c) My name is Robert
d) His name is Robert

3- Is that 12550? NO

_____ is that?

- a) Who
b) What
c) Where
d) How

4- Akşam üzeri karşılaştığımız kişiye ne deriz?

- a) Good morning
b) Good afternoon
c) Good evening
d) Good night

5- Ali is a student. _____ father is a doctor.

- a) Her
b) She
c) His
d) He

6- _____ is your briefcase.

- a) They
b) This
c) These
d) He

7- Ali and Ayşe are students. _____ books are over there.

- a) His
b) Her
c) They
d) Their

8- Ali and I _____ teachers.

- a) is
b) am
c) are
d) have

9- What _____ their jobs?

- a) is
b) they
c) them
d) are

10- Telefona cevap veren kişinin kim olduğunu öğrenmek isterse-
niz nasıl soru sorarsınız?

- a) Whe are you?
b) How are you?
c) Who is that?
d) How is it?

EK-3 Ünite Son Test Örneği

VIDEO İLE EĞİTİM MERKEZİ YABANCI DİL (İNGİLİZCE)
PROGRAMI

..... DÖNEMİ
ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRME FORMU
(..... BÜROSU)

Öğrencinin Adı, Soyadı:

Öğrenci No:

Sınıfı :

ÜNİTE NO	ÖN-TEST PUANI	SON-TEST PUANI	DEĞERLENDİRME
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			
43			
44			
45			
46			
47			
48			
49			
50			
51			
52			
53			
54			
55			
56			
57			
58			
59			
60			

Düşünceler : ..... Döneminde düzenlenen Video ile Eğitim Merkezi Yabancı Dil (İNGİLİZCE) Programına katılan ..... isimli öğrencinin başarı ortalaması % ..... artış/düşüş yönündedir.

EK-4 Değerlendirme Form Örneği

Tablo 3

16.11.1987/10.12.1987 Tarihlerinde 1-30
 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında
 Ünite Ön/Son Test Fark Puanları, Ortalama ve
 Standart Sapmaları

ÜNİTE	Ön-Test			Son-Test			Fark		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
1	0		0	17	70.58	20.14	0		0
2	0		0	17	69.41	14.77	0		0
4	19	53.58	17.06	19	78.42	12.58	19	24.73	15.40
3	17	43.52	19.65	18	64.44	19.76	17	21.17	14.52
5	18	49.44	21.54	18	73.33	18.77	17	25.88	22.36
6	17	48.23	21.56	17	69.41	17.48	17	21.17	19.31
7	16	43.12	32.38	15	80	18.50	15	37.33	31.04
8	15	28	16.11	15	56.66	17.99	15	28.66	15.05
9	16	31.25	21.55	15	46.66	18.76	15	18.66	18.45
10	15	43.33	21.59	17	62.35	23.85	15	23.33	19.77
11	14	60.71	22.00	14	69.28	19.78	14	8.57	15.61
12	13	37.69	13.01	13	75.38	10.49	13	37.69	14.81
13	12	52.5	16.02	13	56.15	18.04	12	2.5	18.64
14	15	40	18.51	15	61.33	18.46	14	20.71	14.39
15	13	49.92	17.50	13	64.61	13.30	13	17.69	14.22
16	13	30.76	16.55	15	58.66	19.59	13	26.92	16.52
17	14	24.28	12.22	14	70.71	22.00	14	46.42	26.19
18	14	27.14	14.90	12	65	18.82	12	37.5	26.67
19	12	30	8.52	12	69.16	13.78	12	39.16	10.83
20	13	45.38	17.61	13	66.92	16.52	13	21.53	15.72
21	13	56.92	18.88	12	88.66	11.54	12	33.33	16.70
22	12	39.16	16.76	12	54.16	15.04	12	15	21.09
23	11	45.45	15.72	10	80	14.90	10	33	20.02
24	10	32	9.25	10	59	11.00	10	27	16.35
25	8	45	15.11	8	77.5	12.81	8	32.5	24.93
26	8	30	14.14	7	78.57	14.63	7	50	18.25
27	10	39	16.63	10	77	14.17	10	38	16.86
28	10	39	16.63	10	78	11.35	10	39	17.91
29	12	30.83	20.21	12	61.66	11.14	12	30.83	19.75
30	11	44.54	11.28	9	98.88	3.33	8	51.25	9.91

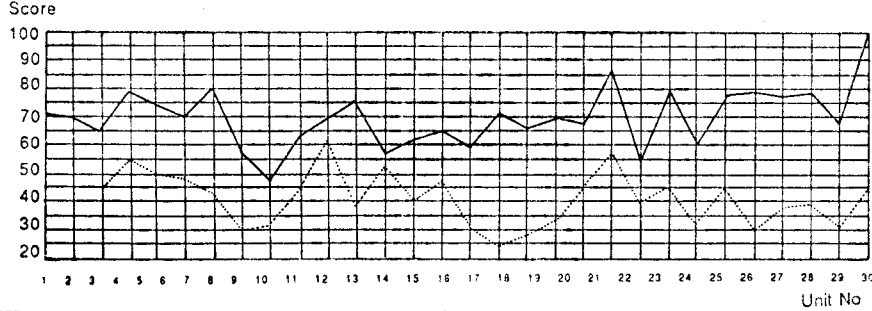
EK-5 16.11.1987/10.12.1987 Tarihlerinde 1-30 Üniteleri
 Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ünite
 Ön/Son Test Fark Puanları, Ortalama ve Standart Sapmaları

Tablo 4

14.12.1987/06.01.1988 Tarihlerinde 31-60. Üniteleri
Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ünite Ön/Son Test
Fark Puanları, Ortalama ve Standart Sapmaları

ÜNİTE	Ön-Test			Son-Test			Fark		
	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s	n	$\bar{x}$	s
31	17	27.05	14.90	18	58.88	16.05	17	31.76	19.12
32	18	30	13.27	17	53.52	19.98	17	26.47	19.34
33	16	37.5	13.90	15	64.66	16.41	15	28	17.4
34	15	41.33	17.66	15	72.66	12.79	15	31.33	15.52
35	15	29.33	16.67	15	68	21.44	15	38.66	24.45
36	16	40.62	19.47	16	53.12	14.00	16	13.12	15.36
37	16	36.87	21.20	14	59.28	16.39	13	27.69	20.05
38	14	42.14	22.24	14	72.85	17.28	14	30.71	12.69
39	13	26.15	25.34	14	66.42	23.06	13	30.76	24.64
40	14	37.14	15.89	14	52.14	25.16	14	15	23.77
41	14	47.85	25.16	14	82.85	16.84	14	34.28	19.89
42	15	48.66	22.63	15	72	26.23	15	23.33	24.68
43	15	23.33	18.38	15	67.33	21.86	15	44	23.97
44	15	32	22.42	15	64.66	14.07	15	32.66	23.13
45	15	36	15.49	13	73.84	24.33	13	37.69	27.43
46	13	33.07	14.93	13	66.15	16.60	13	33.07	19.31
47	13	35.38	20.66	13	59.23	22.89	13	23.84	21.42
48	14	34.28	19.89	13	64.61	14.49	13	30	18.70
49	14	38.57	22.13	14	77.14	17.28	14	38.57	21.42
50	14	48.57	23.15	14	75.71	25.02	13	31.53	24.77
51	14	26.42	15.98	13	62.30	20.06	13	34.61	15.66
52	15	36.66	25.54	15	72.66	17.09	15	36	21.64
53	15	26.66	17.18	14	70	21.48	14	42.14	18.88
54	13	24.61	12.65	15	63.33	19.14	13	41.53	21.14
55	15	34	19.20	13	58.46	21.91	13	26.92	27.49
56	14	35	25.94	15	46	21.31	14	9.28	35.39
57	15	24	20.62	14	60	17.53	14	37.14	18.98
58	14	35.71	18.68	15	58	19.70	14	22.14	23.26
59	13	47.69	16.91	13	62.30	24.87	13	14.61	16.41
60	13	38.46	15.72	13	100	0	13	61.53	15.72

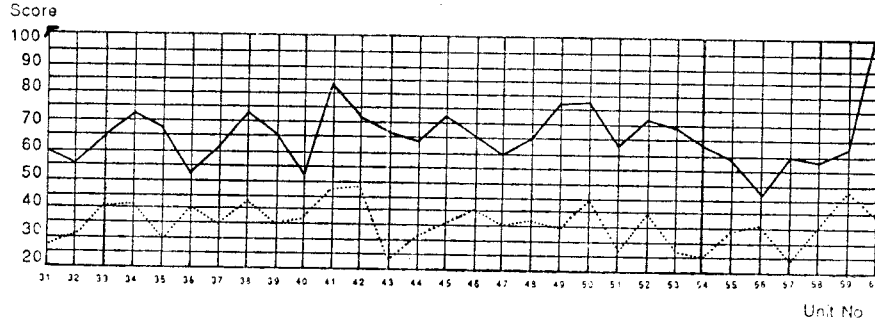
**EK-6 14.12.1987/06.01.1988 Tarihlerinde 31-60 Üniteleri
Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ünite
Ön/Son Test Fark Puanları, Ortalama ve Standart Sapmaları**

Son Test Puan
Farkları
Ortalaması

Ön Test Puan
Farkları
Ortalaması

EK - 716.11.1987/10.12.1987 Tarihinde 1-30 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ön ve Son Test Puan Farkları Ortalaması

Son Test Puan
Farkları
Ortalaması

Ön Test Puan
Farkları
Ortalaması

EK - 8 14.12.1987/06.01.1988 Tarihlerinde 31-60 Üniteleri Kapsayan Denizli VEM Uygulamasında Ön ve Son Test Puan Farkları Ortalaması